

การศึกษาความสามารถในการออมของแรงงาน ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย

THE STUDY OF LABOR SAVINGS ABILITY IN THE TOURISM INDUSTRY IN THAILAND

Received: 29 July 2023

Revised: 12 September 2023

Accepted: 1 November 2023

วิมลรัตน์ ศรีรัตนกุล*

Vimolrat Srirattanagool*

* คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

* Faculty of Economics, Ramkhamhaeng University

* Email: vimolrat@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องการศึกษาความสามารถในการออมของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2562 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ แรงงานที่ประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จำนวน 5,605 คน ช่วงอายุ 15-90 ปี มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และใช้แบบจำลองสมการการถดถอยโลจิสติกส์แบบทวิภาค (Binary Logistic Regression) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อความสามารถในการออมของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีสัดส่วนของครัวเรือนที่สามารถออมได้มากที่สุดคือ แรงงานในธุรกิจโรงแรมและที่พัก รองลงมาเป็นแรงงานที่อยู่ในธุรกิจนำเที่ยว ปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการออมของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของแรงงาน แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่มีสถานะการทำงาน เป็นลูกจ้าง พนักงาน และข้าราชการ ทำธุรกิจส่วนตัวและธุรกิจในครัวเรือน ส่วนปัจจัยที่ส่งผลทางลบต่อความสามารถในการออมของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ หนี้สิน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เพศของแรงงาน สถานภาพการสมรสของแรงงาน และแรงงานที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

คำสำคัญ: การออม แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ธุรกิจท่องเที่ยว อุตสาหกรรมบริการ

Abstract

The article presents the research on the study of labor savings ability in the tourism Industry in Thailand aimed at to study the factors influencing labor savings in the tourism industry in Thailand, using data from the Household Socio-Economic Survey 2019 conducted by the National Statistical Office of Thailand. The sample group was heads of households who work in the tourism industry of 5,605 people aged 15 to 90 years. The quantitative studies included percentages, means, and binary logistic regression models. Analysis of economic and social labor factors affecting the saving ability of labor in the tourism industry. The study found that the tourism workforce with the highest proportion of savers is employed in the hotel and accommodation industry, followed by travel agencies. Factors that positively impact on labor savings ability in the tourism industry statistical significance is found for average income of labor, labor who is employees or government officials, self-employed, or family-run. Factors that have a negative impact on labor savings ability in the tourism industry include debt, family members, gender, marital status, and labor with a bachelor's degree or above.

Keywords: Savings, Labor in the Tourism Industry, Travel Business, Service Industry

บทนำ

ปริมาณเงินออมเป็นแหล่งเงินที่สำคัญในการส่งเสริมการลงทุนและการเจริญเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ ช่วยสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนและภาครัฐในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ รวมถึงช่วยลดปัญหาการพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศ ซึ่งปริมาณเงินออมในประเทศเบื้องต้นของประเทศไทย (Gross Domestic Savings) ในปี พ.ศ. 2564 อยู่ที่ประมาณ 4.4 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 29.8 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 0.7 จากปี พ.ศ. 2563 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 29.1 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ความสำคัญของการออมไม่เพียงแค่เฉพาะเศรษฐกิจเท่านั้น ยังสำคัญต่อภาคครัวเรือนที่ออมเพื่ออนาคต ในการที่จะไว้ใช้จ่ายยามชราหรือเกษียณอายุ หรือเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน/เจ็บป่วย เป็นต้น ข้อมูลรายงานการสำรวจการออมของครัวเรือนไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี พ.ศ. 2565 พบว่า ครัวเรือนมีการเก็บออมร้อยละ 74.5 ในปี พ.ศ. 2565 โดยเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 ที่มีครัวเรือนที่มีการเก็บออมร้อยละ 74.1 ซึ่งเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 0.4 โดยส่วนใหญ่ครัวเรือนจะเก็บในรูปแบบเงินสดสูงถึงร้อยละ 75 ซึ่งครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ได้มีการวางแผนการออมร้อยละ 85.6 และมีครัวเรือนที่ไม่มีเงินออมถึงร้อยละ 29.4 ซึ่งถ้าครัวเรือนประสบปัญหาการว่างงาน ตกงาน ขาดรายได้ หรือถูกให้หยุดงานกะทันหัน มีครัวเรือนเพียงร้อยละ 22.2 ที่มีเงินออมเพียงพอสำหรับใช้จ่ายได้มากกว่า 6 เดือน ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.8 มีเงินสำหรับนำมาใช้จ่ายน้อยกว่า 6 เดือน แสดงให้เห็นว่าครัวเรือนไทยมีการเก็บออมได้เพียงระยะเวลาสั้นเท่านั้น แสดงให้เห็นถึงภาวะการออมของครัวเรือนที่มีอัตราการออมค่อนข้างต่ำ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เห็นได้จากรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ซึ่งถ้าวัดจากดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวจาก World Economic Forum ในปี พ.ศ. 2562 ระบุว่าไทยติดอันดับ 31 จาก 140 ประเทศทั่วโลก และเป็นอันดับ 3 ของอาเซียน รองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย โดยในปี พ.ศ. 2562 ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 39.8 ล้านคน สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2565) แต่เนื่องด้วยสถานการณ์การระบาดของไวรัส COVID-19 ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2563 เป็นสถานการณ์ที่ยาวนานอย่างต่อเนื่อง ทำให้เศรษฐกิจของประเทศหดตัวอย่างมาก ซึ่งธุรกิจที่ถูกผลกระทบมากที่สุดคือ ธุรกิจท่องเที่ยว จากการที่รัฐบาลประกาศปิดประเทศ (Lockdown) ห้ามเดินทางท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงเหลือ 6.7 ล้านคนในปี พ.ศ. 2563 ลดลงถึงร้อยละ 83 ส่งผลให้ธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต้องหยุดดำเนินการเป็นระยะเวลานาน บางแห่งต้องปิดกิจการชั่วคราวหรือบางแห่งขายกิจการจากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้แรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบประมาณ 2.5 ล้านคน จากแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งหมดประมาณ 3.9 ล้านคน ทั้งกลุ่มที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว ลูกจ้างและพนักงาน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 86.9 ของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

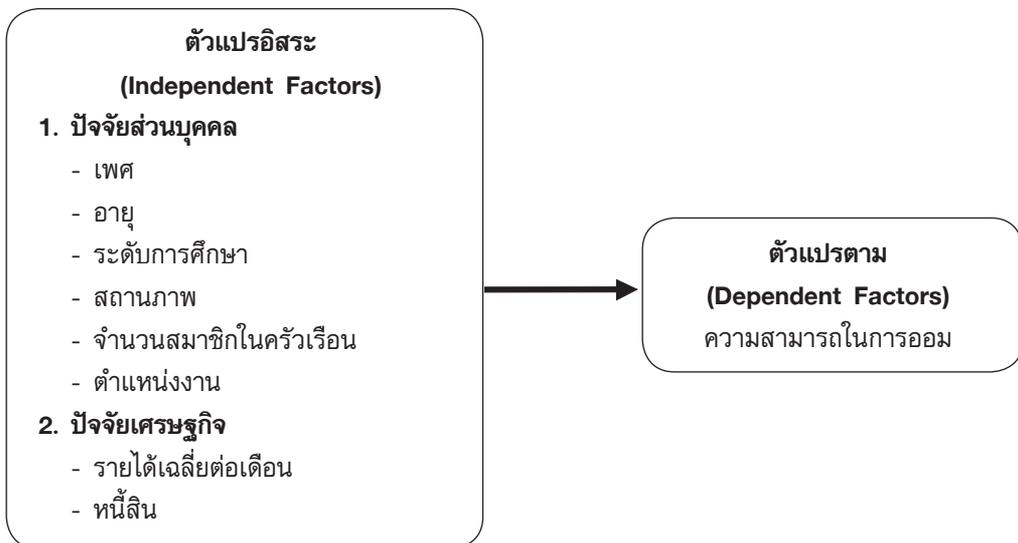
ผลกระทบที่แรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับ คือ การถูกลดค่าจ้างหรือค่าตอบแทนร้อยละ 52.7 ของแรงงานทั้งหมด รองลงมาเป็นการถูกลดเวลาทำงานร้อยละ 50.1 และการถูกเลิกจ้างร้อยละ 10.6 ซึ่งมีแรงงานที่ถูกเลิกจ้างเพียงร้อยละ 36.7 ที่ได้รับเงินชดเชยจากการถูกเลิกจ้าง และส่วนใหญ่ร้อยละ 90.2 ได้รับเงินชดเชย 1-3 เดือน มีเพียงร้อยละ 9.8 ของแรงงานที่ถูกเลิกจ้างได้รับเงินชดเชยจำนวน 4-6 เดือน นอกจากการถูกเลิกจ้างแล้วยังมีแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากการถูกลดค่าจ้างหรือค่าตอบแทนในการทำงานลงด้วย (พิริยะ ผลพิรุฬห์, ม.ป.ป.) เมื่อแรงงานมีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ก็จำเป็นต้องประหยัดการใช้จ่าย หรือนำเงินออมออกมาใช้จ่ายในครอบครัว ถ้าสถานการณ์

ที่ส่งผลกระทบต่อให้แรงงานขาดรายได้มีระยะเวลานาน แรงงานก็อาจจะต้องก่อหนี้เพื่อมาใช้จ่ายในปัจจุบัน ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบกับการวางแผนทางการเงิน เช่น แผนการเกษียณต้องสะดุดลง เพราะต้องนำเงินออกมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายสำรองในปัจจุบัน จากการสถานการณ์ COVID-19 ที่ส่งผลกระทบต่อแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน

ดังนั้นจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการออมของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งเป็นหนึ่งในธุรกิจที่สำคัญต่อการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจของไทย โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2562 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งผลการศึกษานำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการกำหนดนโยบายทางการส่งเสริมการออมให้แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและแรงงานในอุตสาหกรรมอื่น ๆ ได้

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

การศึกษาความสามารถในการออมของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการออมของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยตั้งสมมติฐานในการวิจัยว่าอายุของแรงงาน ระดับการศึกษา แรงงานที่มีสถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่งงาน จะส่งผลในทางบวกต่อความสามารถในการออม ในขณะที่แรงงานที่เป็นเพศชาย และหนี้สิน จะส่งผลในทางลบต่อความสามารถในการออมของครัวเรือน สามารถนำมาเขียนกรอบแนวคิดในการทำวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยส่วนบุคคลของครัวเรือนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการออมของครัวเรือนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนสามารถนำผลการศึกษานี้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการออมของแรงงานในภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการออมของครัวเรือนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2562 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำรวจจากครัวเรือนทั้งหมด 45,586 ครัวเรือน โดยศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างของแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจำนวน 5,605 ครัวเรือน อายุ 15-90 ปี

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการออมของครัวเรือนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย มีทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาความสามารถในการออมของครัวเรือนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ใช้ทฤษฎีการออมกับกระแสรายได้และรายจ่าย และทฤษฎีการบริโภคตามวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Theory of Consumption) มาอธิบายพฤติกรรมการออมของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ดังนี้

ทฤษฎีการออมกับกระแสรายได้และรายจ่าย

การบริโภคและการออมมีความสัมพันธ์กับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริง โดยสามารถเขียนในรูปสมการได้ดังนี้ (รัตนา สายคณิต, 2538, น. 54-56)

$$Y_d = C + S \quad (1)$$

กำหนดให้ Y_d คือรายได้ที่สามารถใช้จ่ายใช้สอยได้จริง (รายได้ส่วนบุคคลสุทธิหลังหักภาษี)

C = ค่าใช้จ่ายในการบริโภค

S = ปริมาณการออม

โดยที่ $Y_d = Y - T \quad (2)$

Y = รายได้ก่อนหักภาษี

T = มูลค่าภาษี

จากการศึกษาเกี่ยวกับการออม มีความเกี่ยวข้องกับรายได้และการบริโภค โดยสมการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้สามารถเขียนได้ ดังนี้

$$C = a + b (Y_d) \quad (3)$$

โดยที่ C = ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค

A = ค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพ

B = ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (MPC)

Y_d = รายได้ส่วนบุคคลสุทธิ

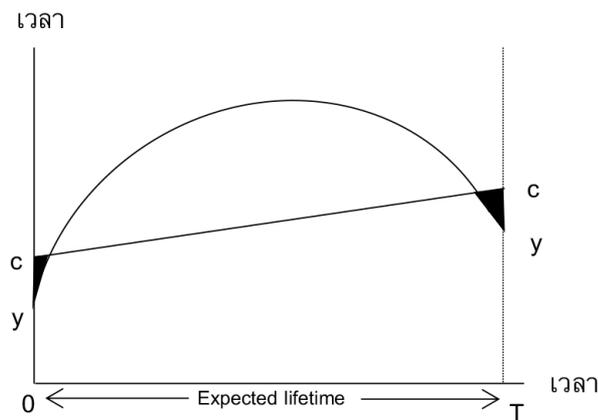
การออมของครัวเรือนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายใช้สอยได้จริง และการบริโภคของครัวเรือน เมื่อครัวเรือนได้รับรายได้มาแล้วนำไปหักภาษี รายได้ดังกล่าวถือเป็นรายได้ที่ครัวเรือนสามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยได้จริง ครัวเรือนจะสามารถจัดสรรรายได้ ส่วนนี้ไปใช้เพื่อการบริโภค ส่วนที่เหลือจึงค่อยเก็บออมไว้เป็นเงินสะสม การออมเงินส่วนที่เหลือนี้เรียกว่า การออมทรัพย์ จากข้อมูลข้างต้นสามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ที่สามารถใช้จ่ายใช้สอยได้จริง ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและปริมาณการออมได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 S &= Y_d - C & (4) \\
 \text{โดย} \quad C &= a + bY_d \\
 S &= Y_d - (a + bY_d) \\
 S &= Y_d - a - bY_d \\
 S &= -a + (1-b)Y_d & (5)
 \end{aligned}$$

สมการที่ได้คือสมการการออม ที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์การออมสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้ โดยค่า $-a$ คือค่าคงที่ ที่แสดงว่าเมื่อรายได้ (Y_d) เท่ากับ 0 การออม (S) จะมีค่าเท่ากับ $-a$ ส่วนค่า $(1-b)$ คือ สัดส่วนของการออมเปลี่ยนแปลงไปเมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย หรือความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายของการออม (Marginal Propensity to Save: MPS)

ทฤษฎีการบริโภคตามวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Theory of Consumption)

แนวคิดของทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิตได้รับการพัฒนาขึ้นโดย Franco Modigliani, Albert Ando และ Richard Brumberg ในปี ค.ศ. 1954 ตามแนวคิดนี้เชื่อว่าการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคขึ้นอยู่กับรายได้คาดคะเนของรายได้ตลอดช่วงอายุขัยทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต หากพิจารณาการกระจายรายได้และปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในวัฏจักรชีวิต ดังภาพที่ 2 (Jappelli & Modigliani, 2003)

ภาพที่ 2 การบริโภคตามวัฏจักรชีวิต

ที่มา: Jappelli and Modigliani (2003)

จากภาพที่ 2 การบริโภคตามวัฏจักรชีวิต จะเห็นได้ว่าในช่วงชีวิตของบุคคลขณะที่มีอายุน้อยจะมีระดับรายได้อยู่ในระดับต่ำ และจะมีรายได้สูงสุดเมื่อมีอายุเข้าสู่วัยกลางคน ต่อมาเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุจะมีรายได้ลดลงอีกครั้ง การกระจายรายได้ตลอดช่วงอายุขัยจึงมีลักษณะไปตามเส้น yy ส่วนปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของบุคคลจะสูงขึ้นเป็นลำดับตามอายุขัย โดยมีลักษณะของการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคตามเส้น cc ซึ่งเมื่อทำการเปรียบเทียบกันระหว่างเส้น yy และ cc แล้วจะพบว่า ในช่วงต้นของชีวิตบุคคลจะมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการบริโภค จึงอาจจะต้องก่อหนี้ ต่อมาในช่วงกลางของชีวิตเมื่อมีรายได้เหลือจ่ายจนสามารถชดใช้หนี้ได้ ก็จะเก็บสะสมไว้สำหรับช่วงปลายของชีวิต ถ้าหากพิจารณา

ในแง่ของการตัดสินใจเพื่อการบริโภคของครัวเรือนแล้ว ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค ในงวดเวลาหนึ่งจะขึ้นอยู่กับมูลค่าปัจจุบันในงวดนั้นของกระแสรายได้ตลอดช่วงชีวิต ซึ่งเป็นค่าที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับรายได้คาดคะเนตลอดช่วงอายุขัยทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตของครัวเรือน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ศิวัช กรุณาเพ็ญ (2560) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการออมและพฤติกรรมการออม ของคน Gen Y โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการออมของคน Gen Y โดยอ้างอิง แนวคำถามระดับทักษะทางการเงินของ OECD และธนาคารแห่งประเทศไทย โดยเก็บข้อมูลโดย แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มคน Gen Y วัยทำงาน คือมีอายุตั้งแต่ 22-37 ปี ใน พ.ศ. 2561 จำนวน 400 ตัวอย่าง เพื่อนำมาหาความสัมพันธ์และทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการออม และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน และการวิเคราะห์สมการถดถอยตามวิธีเรียงลำดับตาม ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Enter Regression) ผลการศึกษาพบว่า คะแนนระดับการออมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับการออมปานกลาง มีคะแนนความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงินอยู่ในระดับสูง มีระดับความตระหนักรู้เกี่ยวกับการวางแผนเกษียณอายุในระดับสูงมาก ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้กับพฤติกรรมการออมพบว่า มีความสัมพันธ์กับการจัดสรรเงินออม ขนาดของเงินออม สัดส่วนเงินออม ปัจจัยที่ใช้พิจารณารูปแบบการออมและวัตถุประสงค์การออม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพ พบว่า มีความสัมพันธ์กับการจัดสรรเงินออม สัดส่วนเงินออม และวัตถุประสงค์การออม สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการออมของคน Gen Y พบว่า พฤติกรรมทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน ความตระหนักรู้เกี่ยวกับการวางแผนเกษียณอายุ และทัศนคติทางการเงิน (เรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย) มีผลต่อระดับการออมของคน Gen Y อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ณิชาร ชัยศิริ (2562) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชน ในจังหวัดสงขลา โดยศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจระดับจุลภาค และปัจจัยด้านเศรษฐกิจระดับมหภาค ที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในจังหวัดสงขลา โดยทำการสำรวจด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในจังหวัดสงขลา จำนวน 400 คน และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอายุ มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชน ในจังหวัดสงขลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเพศหญิงมีการออมมากกว่าเพศชาย และเมื่ออายุน้อย จะมีเงินเก็บออมน้อย ซึ่งอาจเป็นช่วงเวลาของการเริ่มต้นของวัยทำงาน ทำให้มีเงินเหลือจากการใช้จ่ายมาเก็บออมน้อย และเมื่อมีอายุเพิ่มมากขึ้น รายได้มากขึ้นจะทำให้สามารถเก็บออมได้มากขึ้น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจระดับจุลภาค ที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม คือ รายจ่ายของครัวเรือน โดยการออมจะมาจากเงินเดือนหรือรายได้ที่เหลือจากการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ถ้ามีรายจ่ายมากก็เหลือเงินสำหรับออมได้น้อย ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจระดับมหภาค ที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม คือ นโยบายการเงิน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอัตราดอกเบี้ยมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจอย่างมาก หากกำหนดอัตราดอกเบี้ยในระดับต่ำสามารถส่งผลต่อระดับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นั่นคือจะทำให้ประชาชนถือเงินในมือมาก ก็จะจับจ่ายใช้สอยมากส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัว ถ้าดอกเบี้ยสูงก็จะทำให้คนอยากฝากเงินมากกว่าการจับจ่ายใช้สอยนั่นเอง

Mirach and Hailu (2014) ทำการศึกษาเรื่อง Determinants of household saving in Ethiopia: A case of north Gondar zone, Amhara regional state เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยหลักในการออมของครัวเรือนในเอธิโอเปีย โดยทำการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขต North Gondar ได้แก่ Gondar Dembia และ Dabat จำนวน 604 ครัวเรือน ในเดือนสิงหาคม 2013 ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 54.1 ของครัวเรือนตัวอย่างมีการออม และสาเหตุทั่วไปที่ทำให้ครัวเรือนไม่ออมเงิน ได้แก่ มีรายได้ต่ำ อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยต่ำ ภูมิหลังทางวัฒนธรรม การศึกษา สังคม และการว่างงาน ส่วนพฤติกรรมการวางแผนในการใช้จ่ายของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ยังพบว่า มีน้อย นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า รายได้ อายุ เพศ สถานภาพสมรส รูปแบบของสถาบันที่ใช้ในการออม และความถี่ในการหาเงิน เป็นปัจจัยสำคัญในการออมของครัวเรือนในพื้นที่ทำการศึกษ

Saqib et al. (2016) ทำการศึกษาเรื่อง Determinants of Household Savings in Rural and Urban Areas: The Case of Chitral District, Pakistan มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัจจัยสำคัญในการออมของครัวเรือนทั้งในเขตเมืองและชนบทของปากีสถาน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงในการเลือกพื้นที่ศึกษาใน Khyber Pakhtunkhwa และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจาก 50 ครัวเรือน โดยการสุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์แรงงานในเมือง 25 คน และในชนบท 25 คน ใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างการออมของครัวเรือนกับปัจจัยที่กำหนดทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น รายได้ อายุ อัตราส่วนการพึ่งพาอาศัยกัน การศึกษา สถานะการจ้างงาน และสถานภาพสมรส ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของการออมในเขตเมืองและชนบทมีความสำคัญเท่าเทียมกัน รายได้เป็นตัวกำหนดหลักของการออม ด้านอายุและวัยวุฒิเป็นปัจจัยสำคัญในการประหยัดเงิน นอกจากนี้ผลการศึกษายังระบุว่า รัฐบาลควรส่งเสริมให้สถาบันการเงินและธนาคารรายย่อยให้สินเชื่อแก่วิสาหกิจขนาดย่อม เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสในการจ้างงานและสามารถเพิ่มรายได้ ซึ่งอาจเพิ่มการออมของครัวเรือนได้อีก

มงคล ชัยจรรุญ (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินในกองทุนการออมแห่งชาติของแรงงานนอกระบบในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างแรงงานนอกระบบในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 402 คน โดยใช้แบบจำลองสมการถดถอยโลจิสติกส์แบบทวิภาค (Binary Logistic Regression) และใช้สมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Linear Regression) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีการออมในบัญชีเงินฝากประจำ รองลงมา มีการออมในประกันชีวิตและการลงทุนในทองคำ เพชรและอัญมณี ส่วนวินัยด้านการออมและวินัยทางการเงินรวม จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีผลทางบวกต่อการตัดสินใจออมเงินในกองทุนการออมแห่งชาติ ถ้าบุคคลมีรายได้เพิ่มมากขึ้นในระดับที่สูงกว่าค่าใช้จ่าย ก็จะมีเงินเหลือไว้สำหรับเก็บออมมากขึ้น ส่งผลให้มีวินัยในการออมดีขึ้น ถ้ามีสมาชิกในครัวเรือนมาก และสมาชิกอยู่ในช่วงอายุที่สามารถหารายได้ได้ ก็จะส่งผลให้รายได้ในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น สามารถช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว ทำให้มีเงินเหลือพอที่จะนำไปออมหรือลงทุนเพิ่ม ส่วนแรงงานกลุ่มที่อายุ 36-45 ปี มีผลทางลบต่อการตัดสินใจออมเงินกองทุนการออมแห่งชาติ เนื่องจากเมื่อเริ่มออมตอนอายุเพิ่มมากขึ้นผลตอบแทนในกองทุนการออมแห่งชาติก็จะน้อยลง นอกจากนี้ ระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีผลทางลบต่อจำนวนเงินที่ออมในกองทุนการออมแห่งชาติ อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ

อริพันธ์ วรรณสุริยะ และ สุวิมล เสงพัฒนา (2562) ทำการศึกษาเรื่อง ความสามารถในการออมของครัวเรือนไทยเปรียบเทียบระหว่างแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ เพื่อนำเสนอสถานการณ์การออมของครัวเรือนไทยโดยเปรียบเทียบระหว่างครัวเรือนที่ทำงานในระบบกับครัวเรือนที่ทำงานนอก

ระบบ และศึกษาความสามารถในการออมของครัวเรือนไทย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นแรงงานที่มีอายุ 20-85 ปี จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2560 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการออมของครัวเรือนไทย ด้วยแบบจำลองสมการการถดถอยโลจิสติกส์แบบทวิภาค (Binary Logistic Regression) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลในทางบวกต่อความสามารถในการออมของครัวเรือน ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน จำนวนผู้พิการในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานรับค่าจ้างและเงินเดือน ส่วนปัจจัยที่ส่งผลในทางลบต่อความสามารถในการออมของครัวเรือน ได้แก่ จำนวนเด็กในครอบครัวที่อยู่ต่ำกว่า 15 ปี การทำงานในภาคการเกษตร การเป็นหนี้ และการเป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน สำหรับความสามารถในการออมของครัวเรือนสามารถเพิ่มขึ้นได้หากครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น ครัวเรือนจึงจำเป็นต้องลดรายจ่ายและหนี้สินของครัวเรือนเพื่อให้มีรายได้เหลือสำหรับออม

Al-Amin (2020) ได้ศึกษาผลกระทบของลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่างกันของครัวเรือนในชนบทต่อการตัดสินใจออมทรัพย์สินในเขตพานา ประเทศบังคลาเทศ โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองสมการการถดถอยโลจิสติกส์แบบทวิภาค (Binary Logistic Regression) งานวิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross Sectional) จำนวน 250 ครัวเรือน ครัวจากสามเขตการปกครองในอำเภอพานา ได้แก่ บันนาซาดาร์ อิซวารดี และสุจนาการ์ การศึกษาใช้แบบจำลองสมการถดถอยโลจิสติกส์แบบทวิภาค (Binary Logistic Regression) เพื่อประเมินอิทธิพลของลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมและประชากรที่ต่างกันของครัวเรือนในชนบทต่อการตัดสินใจออมทรัพย์สิน ผลการศึกษาพบว่า เพศ ขนาดครอบครัว และอัตราส่วนการพึ่งพาอาศัยกันของครัวเรือนมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีผลทางลบต่อการตัดสินใจที่จะเริ่มออมหรือไม่เริ่มออม ส่วนตัวแปรอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส รายได้หลัก รายได้รอง และหนี้สินมีผลทางบวกต่อการตัดสินใจของครัวเรือนในการออม นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าสถานภาพทางสังคมมีผลกระทบอย่างมากแต่ไม่มีนัยสำคัญ แต่ตัวแปรในการเข้าถึงสินเชื่อธนาคาร และวงเงินการให้สินเชื่อไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจของครัวเรือน เนื่องจากการออมของภาคเอกชนเป็นสิ่งสำคัญทั้งในระดับจุลภาคและระดับมหภาคของเศรษฐกิจ ข้อเสนอแนะจากศึกษาดูเพิ่มระดับการออมของภาคเอกชนให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มระดับการออมของประเทศอย่างทันที่

ตัวแบบจำลองทางเศรษฐมิติ

จากทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรม การศึกษาได้กำหนดให้มีปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนที่จะส่งผลต่อการออมของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย ซึ่งทำการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองสมการการถดถอยโลจิสติกส์แบบทวิภาค (Binary Logistic Regression) วิเคราะห์แบบจำลองโลจิสติก (Logit Model) ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออม โดยแบ่งการออมออกเป็น 2 ทางเลือก ดังนี้ $S = 0$ คือ ไม่มีความสามารถในการออม และ $S = 1$ คือ มีความสามารถในการออม สามารถแสดงในรูปแบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

$$\ln\left(\frac{S}{1-S}\right) = \beta_0 + \beta_1 SEX_i + \beta_2 AGE_i + \beta_3 AGE_i^2 + \beta_4 EDU1_i + \beta_5 EDU2_i + \beta_6 STATUS_i + \beta_7 SIZE_i + \beta_8 WORK1_i + \beta_9 WORK2_i + \beta_{10} INCOME_i + \beta_{11} DEBT_i + \varepsilon_i \quad (6)$$

โดยที่ i หมายถึง ครัวเรือน $i = 1, 2, 3, \dots, 5,605$

ตารางที่ 1 รายละเอียดของตัวแปรแต่ละตัวแปร

ตัวแปร	ความหมาย	รายละเอียดตัวแปร
S	ความสามารถในการออมของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย	ความสามารถในการออม คือ จำนวนเงินที่ได้จากรายได้ หักค่าใช้จ่ายแล้วแบ่งรายได้ส่วนเกินเก็บสะสมไว้สำหรับวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น เพื่อไว้ใช้ในยามชรา เพื่อไว้ใช้จ่ายฉุกเฉิน เป็นต้น โดย 1= มีความสามารถในการออม, 0 = ไม่มีความสามารถในการออม
SEX	เพศ	เพศของแรงงาน เป็นตัวแปรหุ่น กำหนดให้ 1 = ชาย, 0 = หญิง มาจากการศึกษาของ โชติกา ศุภานภาสิต (2561), อธิพันธ์ วรรณสุริยะ และสุวิมล เสงพัฒนา (2562) และ Saqib et al. (2016)
AGE	อายุของแรงงาน	อายุของแรงงาน หน่วยเป็นปี มาจากการศึกษาของอธิพันธ์ วรรณสุริยะ และ สุวิมล เสงพัฒนา (2562) ทฤษฎีการบริโภคตามวัฏจักรชีวิต
AGE ²	อายุของแรงงานยกกำลังสอง	เพื่อควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความสามารถในการออมมาจากการศึกษาของอธิพันธ์ วรรณสุริยะ และ สุวิมล เสงพัฒนา (2562)
EDU1	ระดับการศึกษา	ระดับการศึกษาสูงสุดของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นตัวแปรหุ่น กำหนดให้ 1 = มีการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา, 0 = อื่น ๆ มาจากการศึกษาของ มงคล ชัยจำรูญ (2560)
EDU2	ระดับการศึกษา	ระดับการศึกษาสูงสุดของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นตัวแปรหุ่น กำหนดให้ 1 = มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป, 0 = อื่น ๆ มาจากการศึกษาของมงคล ชัยจำรูญ (2560)
STATUS	สถานภาพการสมรส	สถานภาพการสมรสของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นตัวแปรหุ่น กำหนดให้ 1 = สมรส, 0 = อื่น ๆ ได้แก่ โสด หม้าย และหย่า มาจากการศึกษาของณิชากร ชัยศิริ (2562), อธิพันธ์ วรรณสุริยะ และสุวิมล เสงพัฒนา (2562) และ Mirach and Hailu (2014) และ

ตัวแปร	ความหมาย	รายละเอียดตัวแปร
SIZE	ขนาดครัวเรือน	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อาศัยอยู่ร่วมกัน หน่วยเป็นคน มาจากการศึกษาของ มงคล ชัยจำรูญ (2560) และ อธิพันธ์ วรรณสุริยะ และ สุวิมล เสงพัฒนา (2562)
WORK1	สถานภาพการทำงาน	สถานภาพการทำงานของแรงงานในอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว เป็นตัวแปรหุ่น กำหนดให้ 1 = ลูกจ้าง พนักงาน ข้าราชการ, 0 = อื่น ๆ มาจากการศึกษาของศิวัช กรุณาเพ็ญ (2560)
WORK2	สถานภาพการทำงาน	สถานภาพการทำงานของแรงงานในอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว เป็นตัวแปรหุ่น กำหนดให้ 1 = กลุ่มที่ทำธุรกิจส่วนตัวและธุรกิจในครัวเรือน, 0 = อื่น ๆ มาจากการศึกษาของศิวัช กรุณาเพ็ญ (2560)
INCOME	รายได้เฉลี่ยของแรงงาน ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของแรงงานในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวมีหน่วยเป็นบาท มาจากการศึกษา ของกมลวรรณ วรรณนัง (2563), โชติกา ศุภณาโสทธิ์ (2561), อธิพันธ์ วรรณสุริยะ และ สุวิมล เสงพัฒนา(2562) และ Mirach and Hailu (2014)
DEBT	หนี้สินของแรงงานใน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	หนี้สินของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นตัวแปรหุ่น กำหนดให้ 1 = มีหนี้สิน, 0 = ไม่มีหนี้สิน มาจากการศึกษาของ กมลวรรณ วรรณนัง (2563), อธิพันธ์ วรรณสุริยะ และ สุวิมล เสงพัฒนา(2562) และ Al-Amin (2020)
__CONS	ค่าคงที่	

ที่มา: จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาความสามารถในการออมของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลitudinal จากการศึกษาภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2562 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยเลือกศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างแรงงานที่เป็นแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจำนวน 5,605 ครัวเรือน โดยนำข้อมูลด้านรายได้ รายจ่าย เงินออมของแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หาร้อยละของครัวเรือนที่ออมได้ และปัจจัยจำแนกตามคุณลักษณะทั่วไปของครัวเรือน

ได้แก่ เพศ อายุ आयุกกำลังสอง สถานภาพสมรสของแรงงาน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษา และสถานภาพการทำงาน รวมถึงปัจจัยจำแนกตามคุณลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้เฉลี่ย หนี้สิน มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และใช้แบบจำลองสมการการถดถอยโลจิสติกส์แบบทวิภาค (Binary Logistic Regression) ในการวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ที่ส่งผลต่อความสามารถในการออมของครัวเรือนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาสถานการณ์การออมและความสามารถในการออมของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

การศึกษารายได้ รายจ่าย และการออมของแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทย จากตารางที่ 2 ที่แสดงรายได้ ค่าใช้จ่าย และเงินออมเฉลี่ยของแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทย จำแนกตามกลุ่มธุรกิจ จากการศึกษาพบว่า แรงงานที่อยู่ในธุรกิจนำเที่ยว มีความสามารถออมเงินเฉลี่ยต่อเดือนมากที่สุด โดยมีเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนจำนวน 9,449.61 บาท รองลงมาเป็นแรงงานที่อยู่ในธุรกิจโรงแรมและที่พัก มีเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนจำนวน 8,497.85 บาท ส่วนแรงงานที่มีสัดส่วนของครัวเรือนที่สามารถออมได้มากที่สุดคือ แรงงานที่อยู่ในธุรกิจโรงแรมและที่พัก คิดเป็นร้อยละ 82.14 รองลงมาเป็นแรงงานที่อยู่ในธุรกิจนำเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 78.26 และแรงงานที่อยู่ในธุรกิจนันทนาการ คิดเป็นร้อยละ 78.23 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 รายได้ ค่าใช้จ่ายและเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของแรงงานที่ทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จำแนกตามกลุ่มธุรกิจ

กลุ่มธุรกิจ	จำนวน (ครัวเรือน)	รายได้ (บาท/เดือน)		ค่าใช้จ่าย (บาท/เดือน)		เงินออม (บาท/เดือน)		ร้อยละของ ครัวเรือน ที่ออมได้
		ค่าเฉลี่ย	ค่ามัธย ฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่ามัธย ฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่ามัธย ฐาน	
1. ธุรกิจนำเที่ยว	69	39,655.07	27,567.00	32,605.30	24,544.00	9,449.61	4,786.50	78.26
2. ธุรกิจโรงแรมและที่พัก	336	29,142.98	23,471.00	24,038.92	19,726.00	6,489.15	4,487.00	82.14
3. ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม	1,928	26,833.85	20,391.50	20,533.50	17,276.50	8,497.85	3,930.00	77.52
4. ธุรกิจนันทนาการ	124	27,439.30	21,425.00	22,722.15	17,238.50	6,057.75	4,106.00	78.23
5. ธุรกิจการขนส่ง	574	29,499.51	23,346.50	24,816.48	19,687.50	5,298.56	2,715.00	75.96
6. ธุรกิจจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก	2,574	27,249.35	20,513.00	21,496.78	17,540.50	7,485.83	3,611.00	76.31
รวม	5,605	27,569.05	21,011.00	21,733.88	17,776.00	8,927.53	3,968.50	77.22

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2562)

ตารางที่ 3 แสดงร้อยละของครัวเรือนที่สามารถออมเงินได้ โดยศึกษาแรงงานที่ทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จำแนกตามคุณลักษณะทั่วไปของครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า แรงงานเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง แต่แรงงานเป็นเพศชายมีสัดส่วนของครัวเรือนที่สามารถออมได้ น้อยกว่าแรงงานที่เป็นเพศหญิงร้อยละ 2.89 ด้านสถานภาพสมรส พบว่า แรงงานส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว ซึ่งมีสัดส่วนของครัวเรือนที่สามารถออมได้น้อยที่สุดที่ร้อยละ 76.50 โดยสัดส่วนของครัวเรือนที่สามารถออมได้มากที่สุดคือ แรงงานที่มีสถานภาพโสด ด้านปัจจัยอายุของแรงงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 51-60 ปี โดยแรงงานที่มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนของครัวเรือนที่สามารถออมได้เพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะแรงงานที่อายุ 61 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนของความสามารถในการออมมากที่สุดร้อยละ 84.71 เนื่องจากไม่อยู่ในช่วงวัยทำงาน ที่สามารถหารายได้เพิ่มขึ้นจากการทำงานได้มาก จึงต้องพยายามเก็บออม โดยแรงงานที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนสูงที่สุดจำนวน 10,854.40 บาท ซึ่งเป็นช่วยอายุที่มีหน้าที่การงานมั่นคงตามทฤษฎีสมมติฐานวัฏจักรชีวิต

ปัจจัยจำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสมาชิก 1-2 คน ซึ่งเมื่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น สัดส่วนของครัวเรือนที่สามารถออมเงินได้ และปริมาณเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนยิ่งเพิ่มขึ้น ปัจจัยด้านระดับการศึกษา พบว่า แรงงานส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 2,605 คน โดยแรงงานที่มีการศึกษาค่ำกว่าระดับประถมศึกษา มีสัดส่วนของความสามารถในการออมเงินสูงที่สุดร้อยละ 80.59 รองลงมาเป็นแรงงานที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 80.40 ตามลำดับ แต่เมื่อเทียบปริมาณเงินออมโดยเฉลี่ย จะพบว่าแรงงานที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนมากที่สุด จำนวน 16,780.80 บาท ส่วนปัจจัยด้านสถานภาพการทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัว มีสัดส่วนของครัวเรือนที่ออมได้น้อยที่สุด แต่แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้าง ได้แก่ พนักงานเอกชน ข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีสัดส่วนของครัวเรือนที่สามารถออมเงินได้มากที่สุด ถึงร้อยละ 80.75 แต่มีปริมาณเงินออมเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 5,696.30 บาท

เมื่อพิจารณาลักษณะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนพบว่า พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท เมื่อแรงงานที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้น สัดส่วนของครัวเรือนที่สามารถออมได้ก็เพิ่มขึ้น แรงงานส่วนใหญ่มีหนี้สิน และมีสัดส่วนของครัวเรือนที่สามารถออมได้น้อยกว่าแรงงานที่ไม่มีหนี้สิน

ตารางที่ 3 ร้อยละของครัวเรือนที่ออมได้ของแรงงานที่ทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จำแนกตามคุณลักษณะทั่วไปของครัวเรือน

คุณลักษณะทั่วไปของครัวเรือน		จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละของ ครัวเรือน ที่สามารถ ออมได้	ร้อยละของ ครัวเรือน ที่ไม่สามารถ ออมได้	เงินออม เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)
เพศ	ชาย	2,860	75.80	24.20	9,392.31
	หญิง	2,745	78.69	21.31	8,461.04
สถานภาพสมรส	โสด	851	79.20	20.80	6,100.16
	สมรส	3,476	76.50	23.50	10,102.59
	หม้าย	735	78.10	21.90	7,499.32
	หย่า/แยกกันอยู่	543	77.53	22.47	7,879.80
อายุ	น้อยกว่า 20 ปี	38	73.68	26.32	2,620.93
	21-30 ปี	456	78.51	21.49	5,505.85
	31-40 ปี	898	74.50	25.50	7,564.42
	41-50 ปี	1,395	75.63	24.37	10,854.40
	51-60 ปี	1,593	76.40	23.60	9,542.29
	61 ปีขึ้นไป	1,225	81.71	18.29	8,460.47
จำนวนสมาชิก ในครัวเรือน	1 คน	2,069	75.98	24.02	6,026.34
	2 คน	2,550	77.02	22.98	8,724.00
	3 คน	715	80.31	19.69	14,590.93
	4 คน	219	80.37	19.63	15,746.41
	ตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป	52	76.92	23.08	21,381.93
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าประถมศึกษา	171	80.59	19.41	4,101.77
	ประถมศึกษา	2,605	78.16	21.84	7,820.62
	มัธยมศึกษา	1,712	72.54	27.46	9,293.45
	อาชีวศึกษา	505	74.78	25.22	7,936.73
	ระดับปริญญาตรีขึ้นไป	597	80.40	19.60	16,780.80
	อื่น ๆ	15	64.29	35.71	1,925.50

คุณลักษณะทั่วไปของครัวเรือน		จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละของ ครัวเรือน ที่สามารถ ออมได้	ร้อยละของ ครัวเรือน ที่ไม่สามารถ ออมได้	เงินออม เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)
สถานภาพการ ทำงานของแรงงาน ในอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว	นายจ้าง	232	80.09	19.91	28,293.94
	ลูกจ้าง	1,636	80.75	19.25	5,696.30
	ทำธุรกิจส่วนตัว	3,737	75.49	24.51	9,168.40
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	น้อยกว่า 10,001 บาท	623	55.06	44.94	1,328.20
	10,001–20,000 บาท	1,990	74.52	25.48	2,819.86
	20,001–30,000 บาท	1,364	79.77	20.23	5,421.19
	30,001–40,000 บาท	718	82.59	17.41	8,230.88
	40,001–50,000 บาท	380	86.58	13.42	11,490.54
	มากกว่า 50,000 บาท	530	92.83	7.17	39,515.03
หนี้สิน	มี	2,505	74.61	25.39	11,089.16
	ไม่มี	3,100	79.32	20.68	7,284.56

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2562)

ผลการประเมินสมการที่คำนวณได้ในภาพรวม

การประเมินผลในภาพรวมสมการโลจิสติกส์ ด้วยค่า Likelihood Ratio (LR) และ Pseudo R-Square ประกอบกับการประเมินผลการพยากรณ์ของสมการโลจิสติกส์ (The Percent Correct Prediction) โดยค่า Likelihood Ratio (LR) มีค่าเท่ากับ -2759.0806 และ Pseudo R-Square มีค่าเท่ากับ 0.0827 และผลการทดสอบแสดงในตารางที่ 4 ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีเงินออมมีจำนวน 5,605 คน พยากรณ์ถูก 4,306 คน คิดเป็นการพยากรณ์ถูกร้อยละ 99.49 กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีเงินออมมีจำนวน 100 คน พยากรณ์ถูก 78 คน คิดเป็นการพยากรณ์ถูกร้อยละ 9.11 สรุปการพยากรณ์ภาพรวมพยากรณ์ถูกจำนวน 4,384 ราย คิดเป็นการพยากรณ์ถูกคิดเป็นร้อยละ 78.22 และการพยากรณ์ผิดจำนวน 1,221 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.78 แสดงให้เห็นว่ามีความแม่นยำในการทำนายถูกต้องในระดับดี

ตารางที่ 4 แสดงผลการพยากรณ์ของสมการโลจิสติกส์ที่คำนวณได้

ค่าพยากรณ์ ค่าที่เกิดขึ้นจริง	มีเงินออม	ไม่มีเงินออม	รวม	พยากรณ์ ถูก (คน)	พยากรณ์ ถูก (%)	พยากรณ์ ผิด (%)
มีเงินออม	4,306	1,199	5,505	4,306	99.49	0.51
ไม่มีเงินออม	22	78	100	78	9.11	93.89
รวม	4,328	1,277	5,605	4,384	78.22	21.78

ที่มา: จากการคำนวณ

ส่วนที่ 2 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย สามารถอธิบายได้ดังนี้สามารถอภิปราย ผลได้ดังนี้

1. เพศ (SEX) ของแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ โดยมีระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ 0.01 และมีค่า Marginal Effect เท่ากับ -0.04052 หมายความว่า แรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เป็นเพศชาย มีความน่าจะเป็นที่จะมีความสามารถในการออมน้อยกว่าแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เป็นเพศหญิง

2. อายุ (AGE) แรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ และมีค่า Marginal Effect เท่ากับ -0.0041664 หมายความว่า เมื่อแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีอายุเพิ่มขึ้น ความน่าจะเป็นของการออมจะลดลง กล่าวคือ เมื่ออายุเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้ความน่าจะเป็นของความสามารถในการออมจะลดลง 0.0041664 สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอายุยกกำลังสอง (AGE^2) มีเป็นค่าบวก แสดงว่าเมื่ออายุเพิ่มมากขึ้นในระดับหนึ่งความสามารถในการออมจะเพิ่มขึ้น ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. แรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา (EDU1) มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ และมีค่า Marginal Effect เท่ากับ -0.04328275 หมายความว่า แรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา มีจำนวนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย มีความน่าจะเป็นของความสามารถในการออมลดลงเท่ากับ 0.04328275 เมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาและอื่น ๆ ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. แรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป (EDU2) มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และมีค่า Marginal Effect เท่ากับ -0.5426543 หมายความว่า แรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีจำนวนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย มีความน่าจะเป็นของความสามารถในการออมลดลงเท่ากับ 0.5426543 เมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาและอื่น ๆ

5. สถานภาพการสมรส (MARITAL STATUS) ของแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และมีค่า Marginal Effect เท่ากับ -0.0244271 หมายความว่า แรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรส มีจำนวนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีความสามารถในการออมลดลงเท่ากับ 0.0244271 หน่วย เมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีสถานะอื่น เช่น โสด หม้ายหรือหย่าร้าง

6. จำนวนสมาชิกของครัวเรือน (SIZE) ที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และมีค่า Marginal Effect เท่ากับ -0.0407201 หมายความว่า ถ้าครัวเรือนมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้ความน่าจะเป็นของความสามารถในการออมลดลง 0.0407201 หน่วย

7. แรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่มีสถานภาพการทำงาน เป็นลูกจ้าง พนักงาน และข้าราชการ (WORK1) มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และมีค่า Marginal Effect เท่ากับ 0.1645952 หมายความว่า แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีสถานภาพการทำงาน เป็นลูกจ้าง พนักงานและข้าราชการ มีจำนวนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ความน่าจะเป็นในการออมเพิ่มขึ้น 0.1645952 เมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีสถานภาพการทำงานเป็น นายจ้างและอื่น ๆ

8. แรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่มีสถานภาพการทำงาน ที่ทำธุรกิจส่วนตัวและธุรกิจในครัวเรือน (WORK2) เป็นปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และมีค่า Marginal Effect เท่ากับ 0.0850888 หมายความว่า แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีสถานภาพการทำงาน ทำธุรกิจส่วนตัวและธุรกิจในครัวเรือน มีจำนวนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ความน่าจะเป็นในการออมเพิ่มขึ้น 0.0850888 เมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีสถานภาพการทำงาน เป็นนายจ้างและอื่น ๆ

9. รายได้ (INCOME) ของแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และมีค่า Marginal Effect เท่ากับ 0.00000982 หมายความว่า เมื่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ความน่าจะเป็นของความสามารถในการออมจะเพิ่มขึ้น กล่าวคือ เมื่อรายได้ต่อเดือนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย (บาท) ความน่าจะเป็นของความสามารถในการออมจะเพิ่มขึ้น 0.00000982 หน่วย

10. หนี้สิน (DEBT) ของแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และมีค่า Marginal Effect เท่ากับ -0.0757491 หมายความว่า แรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีหนี้สินเพิ่มขึ้น 1 หน่วย มีความน่าจะเป็นที่ความสามารถในการออมจะลดลง 0.0757491 เมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ไม่มีหนี้สิน

ตารางที่ 6 ผลการประเมินแต่ละปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออม ด้วยวิธี Binary Logistic Regression

Variable	Coefficient	z	P> z	Odds Ratio	Marginal effect
SEX***	0.2507686	-3.54	0.000	0.7782025	-0.0405200
AGE	0.0257848	-1.55	0.122	0.9745447	-0.0041664
AGE__SQURAE**	0.0004322	2.58	0.010	1.0004320	0.0000698
EDU1	-0.2712378	-1.41	0.157	0.7624352	-0.0438275
EDU2**	-0.5426543	-2.44	0.015	0.5812035	-0.0876839
STATUS**	-0.1511733	-1.89	0.059	0.8596987	-0.0244271
SIZE***	-0.2520068	-4.97	0.000	0.7772395	-0.0407201
WORK1***	1.0186400	5.1	0.000	2.7694240	0.1645952
WORK2***	0.5265940	2.78	0.005	1.6931560	0.0850888
INCOME***	0.0000608	16.61	0.000	1.0000610	9.82E-06
DEBT***	-0.4687925	-6.73	0.000	0.6257574	-0.0757491
__CONS	0.5268416	1.11	0.269	1.6935750	

หมายเหตุ: *** แทนระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.01,** แทนระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.05

ที่มา: จากการศึกษา

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทยโดยใช้แบบจำลองสมการการถดถอยโลจิสติกส์แบบทวิภาค (Binary Logistic Regression) พบว่า ปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ รายได้ของแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้าง พนักงาน และข้าราชการ และแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีสถานภาพการทำงาน ทำธุรกิจส่วนตัวและธุรกิจในครัวเรือน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. รายได้ของแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ส่งผลบวกต่อความสามารถในการออมเมื่อครัวเรือนมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้โอกาสในการออมเงินเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ กมลวรรณ วรธน์ และคณะ (2563), โชติกา ศุภณาโสตร์ (2561) และ อธิพันธ์ วรณสุริยะ และ สุวิมล เสงพัฒนา (2562) พบว่า รายได้ต่อเดือนและพฤติกรรมการออม มีผลทางบวกต่อการออมเงิน เช่นเดียวกับ Mirach and Hailu (2014) พบว่า รายได้ และความถี่ในการหาเงิน เป็นปัจจัยสำคัญในการออมของครัวเรือน เนื่องจากถ้าประชาชนมีรายได้ที่สูงขึ้น และมีพฤติกรรมการออมที่ดี จะทำให้มีการออมเงินเพิ่มมากขึ้น

2. สถานภาพการทำงานของแรงงานที่มีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้าง พนักงาน และข้าราชการ รวมถึงแรงงานที่ทำธุรกิจส่วนตัวและธุรกิจในครัวเรือน ส่งผลบวกต่อความสามารถในการออม สอดคล้องกับ ศิวัช กรุณาพิณ (2560) พบว่า อาชีพ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน อาชีพอิสระ เจ้าของธุรกิจส่วนตัว/ครอบครัวและอื่น ๆ มีความสัมพันธ์กับการจัดสรร

เงินออม สัดส่วนเงินออมและวัตถุประสงค์การออม การที่บุคคลมีอาชีพที่มั่นคง เช่น อยู่ในระบบราชการ ก็มีแนวโน้มที่จะออมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ผลการศึกษา ปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ หนี้สินของแรงงาน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และเพศของแรงงาน สามารถอธิบายผลได้ดังนี้

1. หนี้สินแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ส่งผลทางลบต่อความสามารถในการออม เมื่อแรงงานมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น ย่อมเหลือเงินเพื่อเก็บออมได้น้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับ อธิพันธ์ วรณสุริยะ และ สุวิมล เสงพัฒนา (2562) พบว่า หนี้สินมีผลในทางลบต่อพฤติกรรมการออม คือ การมีหนี้สินเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ครัวเรือนไม่สามารถออมได้ เช่นเดียวกันกับการศึกษาของ กมลวรรณ วรณัง และคณะ (2563) ที่พบว่า หนี้สินต่อเดือนมีผลในทางลบต่อพฤติกรรมการออม ซึ่งตรงกันข้ามกับ Al-Amin (2020) ผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนเมื่อมีหนี้สินมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจที่จะเริ่มออมมากขึ้น

2. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของแรงงาน ส่งผลทางลบต่อความสามารถในการออม ยิ่งครัวเรือนมีจำนวนจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น ย่อมทำให้ความสามารถในการออมลดลง เนื่องจากมีภาระที่ต้องรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายของสมาชิกในครอบครัวที่เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับ อธิพันธ์ วรณสุริยะ และ สุวิมล เสงพัฒนา (2562) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่งผลทางลบต่อการออม โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีจำนวนเด็กในครอบครัวที่อายุต่ำกว่า 15 ปี ตรงกันข้ามกับ มงคล ชัยจำรูญ (2560) ที่พบว่า ถ้ามีสมาชิกในครัวเรือนมากขึ้น และสมาชิกอยู่ในช่วงอายุที่สามารถหารายได้ได้ จะสามารถหารายได้เพิ่มในการที่จะมาช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว ทำให้มีเงินเหลือพอที่จะนำไปออมหรือลงทุนเพิ่ม

3. เพศของแรงงาน และแรงงานที่มีสถานภาพสมรส ส่งผลทางลบต่อความสามารถในการออม ซึ่งหมายความว่า แรงงานที่เป็นเพศหญิงมีเงินมีโอกาสออมเงินได้มากกว่าแรงงานที่เป็นเพศชาย และแรงงานที่มีสถานภาพสมรส สมรสแล้ว มีโอกาสออมเงินได้น้อยกว่าแรงงานที่มีสถานภาพสมรสอื่น ๆ ซึ่งถ้าพิจารณาจากสัดส่วนการออม พบว่า แรงงานที่มีสถานภาพโสด มีสัดส่วนของความสามารถในการออมเงินได้มากกว่าแรงงานที่มีสถานภาพสมรส หมาย หย่า หรือแยกกันอยู่ สอดคล้องกับ อธิพันธ์ วรณสุริยะ และ สุวิมล เสงพัฒนา (2562) และ Mirach and Hailu (2014) ที่พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงมีโอกาสที่จะออมได้มากกว่าเพศชาย และแรงงานที่มีสถานภาพสมรสแล้ว มีโอกาสออมเงินได้น้อยกว่าแรงงานที่มีสถานภาพครอบครัวอื่น ๆ เช่นเดียวกันกับ ณิชาร ชัยศิริ (2562) ที่พบว่า เพศเป็นตัวที่บ่งบอกว่าบุคคลเหล่านั้นมีความสามารถในการออมเงินหรือไม่ โดยเพศหญิงมีความระมัดระวังในการดำเนินชีวิตมากกว่าเพศชาย ดังนั้น เพศหญิงจึงต้องการความมั่นคง การออมในเพศหญิงจึงมีมากกว่าในเพศชาย

ปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ สถานภาพการสมรสของแรงงาน และแรงงานที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

1. อายุของแรงงาน ส่งผลทางลบต่อความสามารถในการออม โดยความสามารถในการออมเงินเฉลี่ยของครัวเรือนเพิ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงอายุ 21-30 ปี ขึ้นไป และมีสัดส่วนของความสามารถในการออมลดลง เมื่ออายุ 31-50 ปี ซึ่งเป็นแรงงานที่ทำงานมาได้สักระยะและเป็นช่วงที่มีรายได้เพิ่มมากขึ้น แต่ก็มีภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องรับผิดชอบที่มากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งอาจส่งผลให้ความสามารถในการออมลดลงได้ โดยเมื่ออายุมากกว่า 51 ปีความสามารถในการออมเงินเฉลี่ยเริ่มลดลง สอดคล้องกับ มงคล ชัยจำรูญ (2560) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 36-45 ปีส่งผลทางลบต่อโอกาสการตัดสินใจออม

ในกองทุนการออมแห่งชาติ ซึ่งตรงกันข้ามกับ อธิพันธ์ วรรณสุริยะ และ สุวิมล เสงพัฒนา (2562) ที่พบว่าอายุส่งผลในทางบวกต่อการออมของครัวเรือน และโชติกา ศุภนภาโสเถถ์ (2561) ที่อายุมีค่าเป็นบวกต่อการออมของแรงงานนอกระบบ คือ เมื่อแรงงานมีอายุมากขึ้นเมื่อมีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่ายก็จะสามารถออมได้มากขึ้น เช่นเดียวกันกับ Saqib et al. (2016) พบว่า ปัจจัยด้านอายุและวัยวุฒิเป็นปัจจัยสำคัญในการประหยัดเงิน เมื่ออายุมากขึ้นอาจจะตัดสินใจออมเพื่อไว้ใช้ในอนาคตหรือยามเกษียณมากยิ่งขึ้น

2. ระดับการศึกษาแรงงานที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ส่งผลทางลบต่อความสามารถในการออม เมื่อพิจารณาสัดส่วนของครัวเรือนที่ออมได้พบว่า แรงงานที่ไม่มีการศึกษามีสัดส่วนของครัวเรือนที่สามารถออมได้สูงที่สุด เนื่องจากคนที่มีการศึกษาที่สูง ย่อมมีรายได้ที่ดีมีเครดิตที่ดีสามารถที่จะขอกู้ยืมเงินระยะยาว เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตได้ โดยวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมก็อาจเพื่อซื้อสังหาริมทรัพย์หรือเพื่อการลงทุนได้ เมื่อมีหนี้สินเพิ่มขึ้นย่อมส่งผลให้ความสามารถในการออมลดลง ตรงกันข้ามกับ มงคล ชัยจำรูญ (2560) พบว่า ระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีมีค่าเป็นลบ หมายความว่า ถ้าบุคคลมีการศึกษาระดับที่สูงขึ้นสามารถหารายได้ได้มาก รวมถึงมีความรู้มีความสามารถในการวางแผนการเงินต่าง ๆ ได้ น่าจะทำให้มีจำนวนเงินออมมากขึ้นตามไปด้วย

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรมีการให้ความรู้และกระตุ้นให้แรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการทางการเงิน เช่น การแนะนำช่องทางในการหารายได้เสริมในช่วงที่รายได้น้อย การควบคุมจำนวนบุตร หรือส่งเสริมให้บุตรที่อยู่ในวัยแรงงานทำงานเสริม ในช่วงว่างจากการเรียนเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว รวมทั้งอาจมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการหนี้สินเมื่อรายรับลดลง และการให้ความรู้ในเรื่องการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น เนื่องจากธุรกิจท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลาของฤดูกาลท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่ ซึ่งส่งผลให้แรงงานในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวบางส่วนมีรายได้น้อยไม่สม่ำเสมอ ซึ่งการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาถึงประเภทหนี้ของครัวเรือน ตามวัตถุประสงค์ของหนี้สินเช่น การกู้ยืมเพื่อซื้อสังหาริมทรัพย์ หรือการกู้เงินเพื่อการลงทุนต่าง ๆ เป็นต้น รวมถึงศึกษารูปแบบการออมของครัวเรือน ซึ่งมีวิธีการออมหลายรูปแบบด้วยกัน ได้แก่ ฝากธนาคาร ซื้อพันธบัตร/หุ้นกู้สลากออมสิน/ธกส. ทองคำ หรือการซื้อสินทรัพย์ต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้สามารถศึกษาถึงศักยภาพการออมได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ วรรณธำ, ประพันธ์ แสงทองดี, และประกร ฤทธิญาติ. (2563). รูปแบบการส่งเสริมการออมของแรงงานนอกระบบตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกองทุนการออมแห่งชาติ กรณีศึกษาตำบลบางนมโค อำเภอเสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 18(2), 54-68. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/stou-sms-pr/article/view/242354>
- โชติกา ศุภณาโสถ์. (2561). *พฤติกรรมและรูปแบบการออมของแรงงานนอกระบบ*. คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. https://econ.nida.ac.th/wp-content/uploads/2018/09/IS2Final-Paper__5920322028.pdf
- ณิชาร ชัยศิริ. (2562). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในจังหวัดสงขลา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยทักษิณ]. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (ม.ป.ป.). *การปรับตัวของแรงงานในภาคการท่องเที่ยวในยุคโควิด-19*. <https://econ.nida.ac.th/2022/03/การปรับตัวของแรงงานในภาคการท่องเที่ยว/>
- มงคล ชัยจำรูญ. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินในกองทุนการออมแห่งชาติของแรงงานนอกระบบในกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. DSpace at Rajamangala University of Technology Thanyaburi <http://www.repository.rmutt.ac.th/xmlui/handle/123456789/3134>
- รัตนา สายคณิต. (2538). *มหเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 6). ไทยวัฒนาพานิช.
- ศิวัช กรณาเพ็ญ. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมและพฤติกรรมการออมของคน Gen Y* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. หอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. http://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:140039
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565, 11 กรกฎาคม). *รายงานสรุปการจัดทำบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว*. https://www.mots.go.th/download/article/article_20220711132930.pdf
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). *สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2562*. https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/qC
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). *คู่มือการปฏิบัติงานสนามการสำรวจการติดตามระดับความรู้ และการเข้าถึงบริการทางการเงินของครัวเรือน พ.ศ. 2565 (ปฏิบัติงานเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2565)*. <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/สำรวจ/ด้านสังคม/รายได้รายจ่ายครัวเรือน/การออมภาคครัวเรือนของไทย.aspx>
- อธิพันธ์ วรรณสุริยะ และ สุวิมล เสงพัฒนา. (2562). ความสามารถในการออมของครัวเรือนไทย เปรียบเทียบระหว่างแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ. *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ*, 6(2), 1-17. https://kukrdb.lib.ku.ac.th/journal/JEMS/search_detail/result/20007722

- Al-Amin, M. (2020). Effects of different socio-economic characteristics of rural households on their saving decision in Pabna District of Bangladesh: A binary logistic regression analysis. *Asian Journal of Economics Business and Accounting*, 20(2), 14-20. <https://doi.org/10.9734/ajeba/2020/v20i230320>
- Jappelli, T., & Modigliani, F. (2003). *The age-saving profile and the life-cycle hypothesis* [Research report, Universita Degli Studi Di Salerno]. Universita Degli Studi Di Salerno. <https://www.cs.odu.edu/~dlibug/ups/rdf/remo/sef/csefwp/wp9.pdf>
- Mirach, T. H., & Hailu, Y. M. (2014). Determinants of household saving in Ethiopia: A case of North Gondar zone, Amhara regional state. *International Journal of Development and Economic Sustainability*, 2(4), 37-49. <https://ejournals.org/ijdes/vol-2issue4october-2014/determinants-household-saving-ethiopia-case-north-gondar-zone-amhara-regional-state-2/>
- Saqib, S., Panezai, S., Ullah, H., Ali, U., & Usman, H. (2016). Determinants of household savings in rural and urban areas: The case of Chitral District, Pakistan. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 6(3), 54-64.